

5-13

მწყმესი

მე ვარ მწყმესი კეთილი: მწყმესმან კეთილმან სული თვისი დაქსდვის ცხოვართათვის. (იოან. 10—11).

ვპოვე ცხოვარი ჩემი წარწყმედული. ესრეთ იყოს სიხარული ცათა შინა, ერთისათვის ცოდვილისა. (ლუკ. 15—4).

პოვედით ჩემდა ყოველნი მაშურალნი და ტვირთ-მძიმენი და მე განგისვენო თქვენ. (მათ. 11—28).

№ 1 1883—1894 15 იანვარი.

68

1894 წლის «მწყმესი»-ს

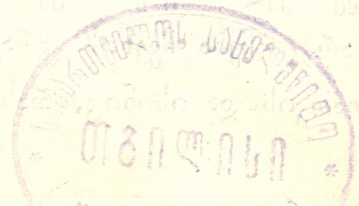
ხელის მომწერლებს საჩუქრათ დაურთოდებთ
ამოხრდილი მხატვრობა

თაგარ გეზისა.

მხატვრობა წარმოადგენს იმ დროს, როდესაც შოთა რუსთველი მიაჩნევს თამარს თავის უკვლავ პოემას «ვეფხისტყაოსანს». ამ მხატვრობაზე იქნება დახატული თვით შოთა რუსთველი და თამარის მსახურებიც იმ დროის ტან-საცმელში.

საანსალლო ნატვრა.

ეს სწორეთ შეთორმეტე ახალს წელს ვეგებებით, ჩვენო ძვირფასო შეითხველნო, რაც ჩვენმა კამოცემამ დავგაახლოვა ერთმანეთს. ეს 12 წელიწადია, რაც ერთად ვსაუბრობთ ხან მწუსარებით და ხან მსიარულად იმის შესახებ, თუ რანი ვიუავით წინეთ, რა ვართ დღეს და რა ვიქნებით შემდეგში? ამ თორმეტი წლის

კანმაჯლობაში ჩვენ ბუერი რამ კეთილი ვი-
სურვეთ თქვენთვის, ჩვენო მკითხველნო; ვსურ-
ვობდით და დღესაც ვისურვებთ თქვენთვის
ყოველივე ბედნიერებას და წარმატებას. არა
ერთხელ აღვნიშნეთ და განვმარტეთ, რომ
ჩვენ სძირად ვცდებით ბედნიერების ძიების
დროს; ჩვენ ვეძიებთ ბედნიერ ცხოვრებას
უბეტესად იქ, სადაც იგი არ არსებობს. ცხა-
ლათ აღვნიშნეთ ისიც, რომ ყოველივე უბედუ-
რება და ბედნიერება ჩვენსედევა დამოკიდებუ-
ლი. ჩვენ ვართ მიხეზი ჩვენი ბედნიერებისა
და უბედურებისა.

დრო არის, ჯეროვანად და სულ სხვა
რიგად დავაკვირდეთ ჩვენს ცხოვრებას და ჩვენს
დღევანდელს მდგომარეობას. დრო შეუნიშნავად
გარბის და ჩვენ სრულებით დაუფიქრებლად
მივჩანჩხლებთ იმედ-დაკარგული და დამბუზუ-
ბული. ნაცვლად იმისა, რომ ჩვენ თვალი
კადავაკლოთ ჩვენსე უფრო კონებით დაწინა-
ურებული ხალხის ცხოვრებას, დავაკვირდეთ
მათ მისწრაფებას და განვითარებას და ვე-
ლაფერში მათ მივბამთ, ჩვენ გულზე ხელები
დაგვიკრეფია და ერთმანეთის შურსა, ჩხუბსა
და მტრობაში ვატარებთ დროს ჩვენ მტერთა
სასისარულოდ. სრულიად კვაფიწუდება, რომ
ამნაირი ქცევით ჩვენ ვიმზადებთ უბედურებას და
ვისძავთ გზას მომავალი კეთილდღეობისადმი.
რასაკვირველია, ესეთი ჩვენი ქცევა შეუძნევე-
ლი არ რჩება ჩვენის არაკეთილის მსურ-
ველთათვის და ისინიც, რასაკვირველია, მრე-

ვალ კისურ სატეს საფანგებს კვიკებენ, სადაც
კი დახელებენ.

მაგრამ სძირად მტერიც კი არა ნაკლებ
სიკეთეს კვიძეება, ვინემ მოუვარე. სწორეთ
მაშინ, როდესაც ჩვენი დაუდევნელობით მო-
სარგებლე ჩვენი არაკეთილის მსურველი კვი-
ქადის ცუდსა, აი სწორეთ მაშინ ვიღვიძებთ,
ვფხიზლდებით, შევიგნებთ ჩვენ შეცთობას და
სისუსტეს და აღვიჭურვებით სოლმე ყოველი
ლონით და ძალით ჩვენი არაკეთილის მსურ-
ველთა საწინააღმდეგოდ და ჩვენ ნაკლთა შე-
სავსებად. ვინატროთ, რომ ეს ჟამი ჭკუა-შე-
ნებისა და გამოფხიზლებისა მალე დაგვადგო-
მოდეს.

შორს ჩვენგან, უიმედობავ! შორს ჩვენგან
სასოწარკვეთილებავ! «კეთილად წარმართე, უფა-
ლო, დასაწყისი და კარდასვლა წლისა ამის.
ვევედროთ უფალსა, რათა განსდევნოს ჩვენგან
ყოველნი სულთა გამხრწნელნი ვნებანი და
გამრევენელნი ჩვეულებანი. ვევედროთ უფალსა,
რათა მან აკურთხოს გვირგვინი მოწვეწულისა
ამა წელიწადისა სასიერებითა თვისითა და
დააცხროს ჩვენ შორის ყოველი მტრობა, უწე-
სოება, ურთიერთარსი ბრძოლა და მოგვანი-
ჭოს ჩვენ მძვიდობა, მტკიცე და ჰირუთვნელი
სიუვარული, კეთილ-წესიერებითი თანხმობა და
სათნოებითი ცხოვრება».

ვევედროთ უფალსა, რათა გვიხსნას სიუ-
მილისაგან, სვრისა, ძვრისა, დანთქმისა, სეტე-
ვისა, ცეცხლისა, მახვილისა და უცხო თესლთა
ზედამოსვლისაგან.

აი ჩვენი საკუთრებელი ლოცვა ღვთისადმი ეკლესიაში. ამას უნდა ვკუთვნივოდეთ ღმერთისა ყოველთვის და ყოველს ადგილს, რათა უფალმა ისმინოს ჩვენი ვედრება და აღგვისრულოს ჩვენის გულის ნატვრანი. მოსწოს ჩვენში შური, ერთი ერთმანეთის მტრობა, ღალატი, და ნაცვლად ამაებისა დაამკვიდროს ჩვენში ერთობა, ძმობა და სიყვარული.

ჩვენი ძველი მოღვაწეები

რით დაიძახებოდა ჩვენმა ძველმა მოღვაწეებმა დროა პატივისცემა და სიყვარული ჩვენი საზოგადოებისა? რატომაა, რომ რაც დრო მიდის, ისე ამ ძველ მოღვაწეთადმი ჩვენი საზოგადოების სიყვარული და პატივისცემა უფრო და უფრო ძლიერდება? იმის გამო, რომ ეს კაცები ადჭურვილნი იყვნენ ჭეშმარიტი ქრისტიანობრივი სარწმუნოებით და კეთილზნობით. იმათი მოქმედება, იმათი საქციელი, უოფა-ცხოვრება და სიტყვა-პასუხი ნიადაგ გამსჭვალული იყო ჭეშმარიტი სარწმუნოებით. ამ სარწმუნოებით ადჭურვილნი ისინი უველა შემთხვევისა და ყოველგვარ გაჭივრების დროს მედგრად მოქმედებდნენ და შეუპოვარნი იყვნენ. მცირეს სწავლით დიდ საქმეებს ასრულებდნენ. დღეს ხშირად ვხვდავთ უმაღლესი სწავლით ადჭურვილ პირთ, რომელთა მოქმედებას მკრთალი ფერი ადევს და შეუმჩნეველია საზოგადოებისაგან. რისგან ხდება ეს? იმისაგან, რომ ამ კაცების გულში არ დვივის ჭეშმარიტი სარწმუნოება, ეს კაცის მიმართულებისა და ნაყოფიერი მოქმედების ღერძი...

ძველი მოღვაწე კაცისათვის უველაფერზე უძვირფასესი იყო სარწმუნოების საგანი, რომელსაც ყოველ მის მოღვაწეობის დარგში უცხოველესი და უძლიერესი ძარღვის ადგილი ეჭირა: რაც უნდა საქმით უოფილიყო იგი გართული, გინა საოჯახოთი, გინა სამოქალაქოთი, გინა სახელმწიფოთა და საეროთი, ყოველთვის მოეპოვებოდა მას დრო, რომ თვისთა მოყვანათვის გულწრფელი აზრი გამოეთქვა შესახებ თავის რწმენისა ღმერთზე, კეთილზნობაზე, ქველ-მოქმედებაზე, ურმათა აღზრდაზე და სხვ. და მათ შორის იშვიათათ ვიპოვნით ისეთებს, რომელთაც ჩვენთვის მათი გულნადები არ დაეტოვოსთ ამ მაღალი საგნების შესახებ.

თუ რა მიმართულების და კეთილ-ზნობის იყვნენ ზოგიერთი ჩვენი მოღვაწეები, ამას ცხადათ დაინახავს მკითხველი ამ მოღვაწეთა ძველ ნაწერებდაც. დრო და დრო ჩვენს გამოცემაში დავბეჭდავთ ამ მოღვაწეთა ძველ ნაწერებს. დღეს ვბეჭდავთ განსვენებული დიმიტრი ყიფიანის ერთ შესანიშნავ წერილს, მიწერილს ბ. გიორგი მურხანისკისადმი. აი ეს წერილი:

თქვენო ბრწყინვალეობა,

უმოწყაღესო ხელმწიფეო კნააზო

გაორგა აესესე მეგ!

წერილი თქვენის ბრწყინვალეობისა, რომლითაც გენებათ, მოწყალოხნელმწიფეო, ესოდენ სასიქადელოდ პატივისცემა ჩემი, მივიდე მე სრულით გამყოფილებითა და ბრძანებისამებრ თქვენისა ვპბედავ განსჯისა მის პასუხისგებასა, რომელიცა წინადადებად არს მას შინა განცხადებული. ხოლო ვიდრემდის შევუდგებოდე მე განმარტებასა წინამდებარესა ამის აზრისასა, ვათხოვ კრძალულებით თქვენის ბრწყინვალეობისაგან, რათა სიტყუნი ჩემნი, ოდესმე უღონონი მოწიწებისაგან წინამე მეცნიერებისა და გამოცდილებისა თქვენისა და ოდესმე აღმო-

გვითნი უმეცრებისა ღმ გამოუცდელიობისა ჩემი-
საგან, მიათქალოთ მხოლოდ წრფელსა მას
სურვილსა, რომ შევიძლო აღსრულება ნებისა
თქქსნისა ღმ სიამოვნება თქქსნდა საამოთ საუბ-
რობითა.

ვინა არს გონიერების მექონი იგი, რომელ-
საცა ძალ ედქას თქქმად, რამეთუ ნივთნი აწინ-
დელნი არა ქმნილ იუქნენ ღმ ცხოველნი აწინ-
დელნი არა დაბადებულ? სარწმუნოება ჩქსნი
გვასწავებს და კეთილ-მსახქრლობა გვიმტკიცებს
სწავლასა ამას, რომელ უოველი იგი, რასაცა
ვხედავთ ჩქსნ, შექმნილ არს შემოქმედისაგან;
ხოლო შემდგომად—ერთნი იბადებიან და მეო-
რენი სხვა გვარად ჰსწარმოებენ თვისებითა მით,
რომელი მიანიჭა შემოქმედმან უოველსა ქმნი-
ლებასა თვისსა. ესრეთ უეჭქსლ არს, რომელ
კაცი იბადების კაცთაგან და სხვანი ცხოველნი
მსგავსთა ცხოველთაგან და უკეთუ განვიკითხეთ
მიზეზი უპირველესისა წარმოებისა მათისა, ვპო-
ვებთ, რამეთუ პირველნი შთამომავლობის დამ-
წყებნი, შექმნილ არიან და არა დაბადებულ,
ეგრეთ ვითარცა ნივთნი უსულონი. განმარტე-
ბასა ამის აზრისასა შეუდგების კვალად ესეცა,
რომელ დმერთსა ენება განმრავლება ქმნილე-
ბათა თვისთა და დასდვა კანონი გარდაუვალი,
რომლისა გამო განმრავლება შთამომავლობისა
დაფუძნებულ არს მოსპობასა ზედა წინმყოფ-
თასა, ცხოველება წარმოსდგების მოკუდინები-
საგან და უკეთუ მოკუდინება არა უოფილიუო
დაწყებული უზენაესის განმწყსებელისა მიერ,
მაშინ შესაძლებელ არს, რომელ ესოდენი სიმ-
რავლე, მაგალითად კაცთა, შეკრებილ ღმ და-
ცულ ვჰყოფილიყავით აქამომდე არსებობასა შინა
პირველთა მათ ორთასა. თქქვენ, მოწყალეო
ხელმწიფეო, ფრიად კეთილად ღმ ფრიად კანო-
ნიერად ჰსჯით, რამეთუ სიკვდილი არს აუცი-
ლებელი შემდგომობა სიცოცხლისა ღმ ჰსწარ-
მოებს განუსაზღვრებელისა მის სიყვარულისა-

გან, რომლითაცა აღსავსე არს ჩვენდამო გონე-
ბა-მიუწდომელი იგი სივრცე დვთის სახიერებისა.
—ვინა არს იგი, რომელი არა ჰგმობდეს დმერ-
თსა და იტყოდეს, რამეთუ სიკვდილი ბორბლ
არს? არავინ; არავინ მათ შორის, რომელნი
ადიარებენ დვთის სახიერებასა ღმ არსებასა.

გარნა, თქქვენც მეთანხმებით, უბრწყინვა-
ლო, რომელ იპოებიან ჩვენ შორის კაცნი,
უოველისა მორწმუნეობისა წინააღმდეგნი, რომ-
მელთათვის ბუნებას მიუნიჭებია, ჩვენ მორწმუ-
ნეთა განსაცდელად, გონება მხვილი და მეტყ-
ველება მჭევრი, რომლითა ეგზომ დააბრკო-
ლებენ ზრანვასა დვთის მოყვარებითსა.—წარ-
მოვიდგინოთ ჩვენ კაცი ესევითარი; წარმოვიდგი-
ნეთ, რომელ მე ვიყო იგი—მომიტვე, შენ
უფალო! საფიქრებელი ესე წინააღმდეგობა შენი
და, ვითარცა გულთა მხილველმან, იხილე გუ-
ლი ჩემი, აღსავსე სიყვარულითა და მორწმუ-
ნეობითა შენითა! და მიათვალე კინდა მგმობელი
ესე საუბარი ჩემი სურვილსა მას, რათა უმეტე-
სად დამტკიცდეს სახიერება უეჭველი, რომელსა
შენ შორის ვიეთნიმე იჭვენეულობენ!.. წარმო-
ვიდგინეთ, ბრწყინვალეო, რომელ მე ვიყო კაცი
იგი, რომელსა არა ჰსწამს შემოქმედის სახი-
რება, რომელ უოველსავე იჭვენეულობს და
ითხოვს მტკიცესა საბუთსა უოველსა წინააღმდე-
ბასა ზედა თვისსა; მაისმინეთ ჩემი, მოწყალეო,
და მიპასუხეთ:

ა. უკეთუ სიყვარული შემოქმედისა ჩვენდა-
მო განუსაზღვრებელ არს; უკეთუ შემძლებლობა
მისი გონება მიუწითამელ არს; და უკეთუ ჩვენ
ვჰხადით მას მამად კაცობრიობისად: მაშა რა-
სათვის არ ენება მას ბედნიერება შვილთა თვის-
თა? უბნობენ მორწმუნენი, რამეთუ არ არსე-
ბობდეს მისთვის არცა სივრცე და არცა ქამი
და ნება მისი ჰხელმწიფობდეს მსოფლიოსა:
უკეთუ ჰსურებოდა მას კეთილი კაცთათვის, რა
ექმნებოდა მებრკოლებელად?

ბ. ვასუხს-მიგებენ მე ღვთის-მეტყველნი, რამეთუ უკეთუ სიკვდილი არა დაწესებულყო, ქვეყანა ვერ დაიტევდა თვის შორისა სიმრავლესა კაცთასა. ხოლო რამათვის? ნუ უკვე მეტყვის რომელიმე, რამეთუ ყოველის შემოქმედი ვერ შემძლებელ ყოფილიყო, რათა მიეცა ქვეყანისათვის სივრცე ბევრის ბევრად უმეტესი, ანუ რათამცა განეჩინა ზომიერება ვითარიმე, რომელ ნათესაობა კაცისა განმრავლებულიყო მხოლოდ ეგოდენ, რაოდენსა დაიტევდა სივრცე ქვეყანისა?

გ. მაშინ არ გვექმნებოდა შიში საშინელისა ვასუხისგებისა, რომელი წინა გვიძს სიკვდილის შემდგომ, და ვეგებოდით მარადის წარსაწყვედელსა ბორბლებსა შინა, — იტყვიან კაცნი სათნოიანნი: ხოლო ნუ უკვე იტყვის ვინმე, რამეთუ შემოქმედი ვერ შემძლებელ ყოფილიყო განდევნად სიბორბტისა და დამკვიდრებად ჩვენ შორის ერთისა ოდენ სახიერებისა? მან მოგვანიჭა ჩვენ სრული ნება და დაგვნიშნა: რომელი რა არს კეთილი და რომელი რა არს ბორბტ. ხოლო სხეულისა ჩვენისა ვნებულებანი ესოდენ ძლიერ არიან ოდესმე, ანუ სურვილნი კაცობრიობისანი ესოდენ დაუწყნარებელ არიან, რომელ ოდესმე ქამიერის გულთქმის აღსრულება ნეტარება არს კაცისათვის და ამა ნეტარებისათვის ადვილად ივიწყებს, რომელ დატბობა ეს ბორბტ არს და წარწყმედულ რამათვის? ნუ უკვე შეუძლებელ იყო, რათამცა ჰხვედროდა კაცსა ერთი მხოლოდ გრძნობა კეთილისა და სურვილი სახიერებისა?

დ. უკეთუ მე ვარ შექმნილი ნატად და მსგავსად ღვთისად, ე. ი., უკეთუ მთაჯგულ არს ჩემ შორის სული ღვთაებრივი და უკვდავი? რამათვისდა ვჭსცდები მე მარად წამს, ვჭკობ ადრქმასა და ადრცვილებსა შემოქმედისასა, ვამდაბლებ დიდებულებასა ჩემსა და ვაწარმოებ

სულსა და ხორცსა შორის. ესე იგი, ჩემ შორის, მარადის დაუცხრომელსა განხეთქილებასა.

ე. მე ვარ შვილი ღვთისა საყვარელი, შექმნილი და დაბადებული დამბადებელის სადიდებლად და შედგენილ ვარ ორის ნაწილისაგან, რომელნიცა მარადის ეწინააღმდეგებიან საგანსა ჩემის დაბადებისასა, მტანჯვენ, მქნენჯნიან, და მაგიერად ცხოვნებსა, რამათვისაც შექმნილ ვარ მე, მწყემდენ თვინიერ ნებისა და სურვილისა ჩემისა. რამათვის არს ესე?..

უკეთუ ბრწყინვალებასა თქვენსა ენებება კეთილობათი ყურადღება და ინებებთ განუკისხავად და უდრტინველად მოსმენასა მდაბლისა ამის მოხსენებისასა და დირსყოფთ ვასუხისგებასა, — ვიკადნიერებ მაშინ, რათა აღერაცხო კვალადცა კითხვანი იგი, რომელნიცა ურწმუნოთ მიერ ადვილ სათქმელ არიან. ხოლო მე სიღრმესა გულისასა მთაფლულ მაქვს ვასუხი, ღვთის-მოყვარების შესაბამი, და ვითარცა ზემორე უკვე მოამისწენების, ვჭბედავ წინადადებისა ამის თქმასა მისთვის ოდენ, რათა ვასიამოვნო თქვენს ბრწყინვალებასა და შეგიძნადოთ საგანი, რომელზედაც მეცნიერებასა, დიდ გამოცდილებასა თქვენსა შეეძლებოდეს განმანვილება მჭევრმეტყველებისა და საფუძვლიანის საუბრობისა.

სწავებ დავძთები თქვენის ბრწყინვალების უმორჩილესი მონა

დიმიტრი ვიფიანი.

1841.

მაისის 24 ღელსა.

ტფილისი.

მის ბრწყინვალებას, უფალს სენატორს, ღენერალ-ლეიტენანტს და კავალერს კნიაზს გიორგი იესესეს ძეს ქსნის ერასთავს.

ს ა ა ხ ა ლ წ ლ ო ლ

მოგეხსენება, ჩემო ძვირფასო მკითხველო, რომ ჩვეულება სჯულზე უმტკიცესიაო და ამ ჩვეულებას მეც გვერდი ვეღარ აუხვიე; იმაზეც მოგახსენებთ, რომ როგორც ყოველთვის სხომის, ეხლაც უნდა ვისურვო თქვენთვის: სიცოცხლე, ბედნიერება, სიმართლე, ღვინვითობა, წარმატება, შეუსაბამო და სამარცხვინო საქმისაგან ჯგნა, ოტება; ხოლო თავის თავისა და მოძმეთა საკეთილდღეო საქმისადმი მტკიცე და შეურყეველი წმიდა გრძობით სამოქმედო მასწავლება. ამ წერილით, სხვა თუ არა, ეს მაინც იქნება, რომ თქვენ მე დაგემუთსაფებით, მე თქვენი მორჩილი მონა კიდევ თქვენ გაგახსენდებით და ღვინვასწაულსაც ეს შეფერის. სოფელმა გლეხებმაც ასე იციან: ყოველთვის «ფილასფოლოსობაც არ ვარგაო». ამ სახალწლო წერილის დაწერის დროს ძველი წელიც გამახსენდა და ყველაფერი თელწინ ვარდამეშალა იმისგან ჩადენილი ავ-კარგიანობა. მიგან ქმნილი უკუღმართობა უფრო ბევრი მომაგონდა, ვიდრე კეთილი. ასე გასინჯე, კინალამ ახალ სტუმარზედაც გული ამიყარა; მაგრამ რა სიმართლე მქონდა მეფიქრნა, ახალი წელი დიდს ბედნიერებას არ მოგვტანს-მეთქი რასაკვირველია, როგორც ყოველთვის წრეულისაც მასპინძლურათ დაეუხედიო, გარდაუშალეთ ქართულათ გული. პური არ გვიზოგავს და ღვინო! რაც შეიძლებაოდა კიდევ ტკბილეულობით პირი ჩაუმტკებან ურეთ, მეტი რაღა უნდა? ჩვენ მისი აღარაფერი გვმართებს. ეხლა მხოლოდ ჩვენი ვალი მართებს მას. შეიძლება ზოგიერთმა დაიჯინოს და მკითხოს: რა ვალი მართებს? და რაც ჩვენი საქმე უკუღმა ტრიალებს, წალმით შემოაბრუნოს, რედაქციას რედაქცია შეაყვაროს, მწერალს მწერალი, მღვდელს მღვდელი, ერს ერი, ბერს ბერი და ყველას ერთად ერთმანეთი. ჩვენს ქალებს შეაყვაროს: ქართულის ლაპარაკი, ჟურნალ-გაზეთების კითხვა, კარგი მეთაქნობა, ჭრა, კერვა, ყოველგვარი ხელსაქნარი, ლაჩაქი და თავებურვა, შეიღების აღზრდა და ნამდვილი ძველებური დედობა. შეაყვაროთ აგრეთვე ნინოების, ეკატერინების, ანასტასიების და მსგავსთა აზროვნების მიძღვერობა. შეაძულოს: უსაქმობა, ჭორიკანობა, ახალ-ახალი მოდები, შლიაპები, იმაზედ ორ-ორ მანეთიანი ვარდები, ფერ-უმარული, პრანკვა-გრება და სხ. და სხ.

ყოველი გულის საწადელი ნატურა აგვისრულოს. აი, ახალ წელიწადს ეს ვალი მართებს ჩვენი! აბა, დასტურ, აღააღია ხომ არ არის ასე გულუბნე მასპინძლობა! იქნება კიდევ ზოგიერთმა მკითხველმა ისე საოხუნჯოთ ამიგდოს და მკითხოს: ყოველი ნატურა აგვისინდოს, რომ ამბობო, შენ რას ინატრებდიო? რას ვინატრებდი? რას ვინატრებდი და დავისხამდი ქიქაში საჯაონელს მუღლუფთასაფით შავს ღვინოს, დაეკავებდი ხელში და როგორც ძველათ იკოდნ ახალ წელიწადს ღვინით დალოცვა, ისე დაელოცავდი, ნატურაც ის იქნებოდა და დალოცავ. ვიცი, რომ ზოგიერთები ამეკვიატება და დამიჯინებს: ერთი მოჰყევი იმ ძველებურ სახალწლო ღვინით დალოცვასო. და აბა ახალ წელიწადს ვარის თქმას როგორ გაგებდე! დიდის სიამოვნებით, ჩემო ბატონებო! აი, ის ძველებური სახალწლო ღვინის დალოცვაც:

დიდება აქვს ღმერთსა,
მადლი მოწყალესა.

ღმერთო, მიეცი ჩვენს მხარეს
ჭაკი შეხაკებული,
ჯგნა პურით და ღვინით
სამსე და გალადებული.
სასიმიდე და ბედელი
ან გვედეს ამლეული,
მჯგნა გვაშორე, მუღამ უამ
გვაქეფე გახარებული.
შეიღება მოგვეც ჭკვიანი,
ნასწავლი, განთლებული,
სამშობლას საკეთილდღეოდ
მოქმედი, თავდადებული.
ან გაუკვირდეს ცოტარამ,
ან გასდეს თავსეული
ყოველი საქმე წინდაწინ,
რომ ჭკონდეს გამორკვეული,
ჭკვიანის მტკნს უდგეს გრძელში,
გულმწერალი, გაბრახებული,
რომ დაუხინოს მათ საქმე
დაწეობილ-გამოგნებული.
გით მინდვრად მონადირასგან
ინკეი გამოგდებული,
უგან გაბოდეც ის ბილწნი
შიშეული-ახარებებული.

კრთმანეთს თავშიანს ამტკრეკდეს
 შიქშიაჲ, გამწარებული;
 ბრალს სდებდეს ერთი მეორეს,
 ძლეული, დაბრტყებული.
 ნატრობდეს წაწსულ სიხარულს,
 გულმკვდარი, დანადგლებული,
 ვერ მისვდეს, რასაც ჭკობობდეს
 ტინ-გამხმარ გაღაუბებული.
 ჩვენი რანდი შესტყეკდეს
 ამ ყოფას გაღამებული,
 ხარობდეს, ქვეყნად რა ნახოს
 მშვიდობა დამეარებული,
 სტემდეს დაფსა და ნაღასს,
 ღხინობდეს განაწებული.

ადგვისრულე, რაც რამ გთხოვეთ,
 ღმერთო, ჩვენა პატრონო!
 გაუმარჯვე აქ ბანებულს
 და შენდობა, ბატონო!

რ. საფაოხელი

ახალ წლის გამო.

გამოცანა აუხსნელი ჩვენი დროება...
 ის კაცის გულსა აძლევს ძლიერ მცირე შეგებას;
 განუწყვეტლად ის მირბის და იქ მიჩქარება,
 სადაც სამუდმო სუფევა აქვს სათნოებასა...
 დასაბამიდგან წვალებულსა ადამიანსა—
 ვერ შეუგნია ვერ თავისი დანიშნულება
 და თვის ტანჯვას კი ბედს აბრალებს თვალცრემლიანი,
 აბრალებს... რხრავს და კვენესაში მას სული ხდება.
 უმეტესობა ამ სოფელში ოქროს აღმერთებს,
 და არ არსებობს მისთვის სხვა რამ მაღალი,
 პირუტყვის მსგავსად უგუნურად სიცოცხლეს ჰუნტავს,
 და «კუჭის მრწამსი» მისთვის წმიდა არს იღვალის.
 ხან უგეშებლად ყოველთვისა მოიპოვება
 კეთილშობილი მცირე გუნდი რჩეულ კაცების,

რომელს მოძმისა უმეცრება ღრმად გულსა უწყლავს
 და მოციქული არის მულამ ჭეშმარიტების...
 მაგრამ ხშირად მოციქულსა ჭეშმარიტების
 უგნური ხალხი სდევნის უღეთოდ და აცვამს ჯვარზედ,
 ძნელია ხვედრი ბოროტისა მამხილებლისა
 ხშირად იკვლების იგი ძმისთვის საკურთხეველზედ.
 იკვლების ხშირად... ქვეყნად მაინც მამომნი მეფობს,
 ეს მტერი აზრის თავისუფლად აღყვავებისა,
 მტერი, რომელიც გამარჯვებას დღესასწაულობს,
 გამრყენელი კაცის პატივის და მის ღირსებისა.
 დღესასწაულობს... უფლებან ხედავ მლიქვნელობასა,
 სიცრუევს, სისხლსა... მაიმუნურს მახარობასა,
 განძრახს სიძულვილს სიპართლისას, მამლა-ყინწობას,
 კაცის ღირსების დამცირებას, პირუტყვობასა...
 ხედავ... შეგნებულს კაცს ცრემლით გვესება თვალი
 და შავ-ბნელად გეხატება შენ მომავალი...
 იმედ-მიხდილი სწყველი დღესა შენის შობისას,
 კაცის სიწამხდრეს, უბედურსა ხვედრსა მისასა,
 მაგრამ ამავე დროს ხედავ მცირე ღვაწლს კეთილისას
 და გმირულს ლტოლვას ცოდნისადმი გონებისასა...
 მსწრაფლად მხნელები ნაღელიანი... მაგრამ დროება
 მაინცა მარბის და თან მიაქვს ტვირთი ტანჯვების,
 სისხლ-ცრემლით სვრილი.. მირბის და იქ მიესწრა-
 ვება,
 სადაც ანათებს კურთხეული მზე სათნოების...
 მირბის... და მის საუკუნო ჩარხის ტრიალში,
 ვითა ფურცელნი შემოდგომის კაცნი სცივიან,
 მილიონობით ხალხი ჩადის ბნელს სამარეში
 და ახალ-ახალ თაობანი იბადებიან...
 ისევე წვალება... მაგრამ კაცსა მულამ წამებულს
 მაინცა უყვარს წუთისოფლის მოკლე ცხოვრება,
 უყურებს იმას, როგორც ჯილდოს ზეცით მოცე-
 მულს,
 ულოლავენს მას მოწიწებით და ეფერება...
 უყვარს... ეს აძლევს მას მხნეობას ეკლიან გზაზედ
 და ეს მხნეობა მის გულში შობს იმ წმიდა რწმენას,
 რომ დღეს თუ არ ხელო სიპართლის მზე ამოვა ცაზედ
 და სიხარულის სხივებს მოჰფენს აწ წყლულს ქვე-
 ყანას.

მოჰტენს... და კაცი წამებულნი მაშინ იხარებს,
 მაშინ შეიგნებს იგი თავის დანიშნულებას,
 ზოროტებისა ზღწეს კერძს ზიწლით ძირს დაანარცხებს
 და გაღმერთებს კეთილსა და კეთილმარტობას.
 მაშინ სანატრი ყველასათვის ხანა დადგება
 დედა-მიწაზედ— სიმატლის და ნეტარებისა,—
 და ხორცს შეიხაფს უმაღლესი იესოს მცნება
 მშვიდობისა და კაცთა შორის სთნოებისა.
 მაშინა მხოლოდ მაშინ მიწას შუქი ახალ ნების
 უღრუბლო ციდან მანათობლად გამოუჩნდება...
 და კაცს შეტყობისა, გასხლუბულს, ვით ნამი ზეცის,
 ახალი სული ახალ ცოდნით მოველინება,
 და ეს რწმენაა თანშობილი ყოველის კაცის,
 რწმენა მთელისა ცის ქვეშეთის, ქვეყნიერობის,
 რწმენა, რომლისა ხორც უსხმისთვის მსხვერპლად
 იკვლების
 ჩხელნი შეიღნი ცოდვით სხვის კაცობრიობის!..

ილ. ჩხერიშვილის-პირელი.

შედაგოგეის ისტორიიდან

ბავშვებს აღზრდა რამშია

(გაგაქვება *)

კატონმა დასწერა თხზულება: «ბავშვების აღზრდა». ამ თხზულებამ ჩვენამდის იერ მოაღწია. ვიცით, რომ კატონი იყო საშინელი მტერი ბერძნული განათლებისა, რომლითაც რომაელები ძლიერ იყენებდნენ ციხეებში იმის დროსა. ის მუდამ ამბობდა: «ბერძნული ცული ხალხია» და თამამად უქადაგებდა მოძმეებს შეეყვარებია სულით და გულით თავისი დედა-ენა, მუდამ თვალწინ ჰქონოდა გამოხატული წარსული თავ-გადასავალი რომისა, მისი დიდებული ისტორია. კატონი უქადაგებდა რომაელებს არ დაეკარგათ ძველი რომაული ხალხთი, ძველი რომაული მარტივი ცხოვრება— უტყველია, რომ კატონი თავის თხზულებაში «ბავშვების აღზრდა» თვისს კეთილ-შობილურს აზრებს გაატარებდა.

*) იხ. „მწყემსის“ მე-22 № 1693 წ.

ცაცკანანი სცხოვრებდა ქრისტეს წინ. აღზრდას — ამისი აზრით— მიზნად უნდა ჰქონდეს განვითარების ბუნების მიერ მოცემული, თანშობილი ნიჭები ბავშვისა, განსაკუთრებით მისი ჭკუა-გონება. ბავშვს პატარაობითვე უნდა შეაჩვიონ დიდი ხნის შრომა, საქმიანობა, და უნდა განავითარონ მასში კეთილ-შობილური მიდრეკილებანი. ბავშვები უნდა მოშორებულ იქმნენ სხვა და სხვა კულს, ზნეობის და ხასიათის გამრყენებს მაგალითებსა. ისინი უნდა შეაჩვიონ პატარაობითვე სძლიონ სხვა და სხვა გასაქრთა, სხვა და სხვა ნაკლულეანებათა, რომელნიც კაცს ხშირად ხედება ცხოვრების გზაზედ. ესრედ აღზრდილი ბავშვი დიდობისას იქმნება უტყველად მხნე, შრომის მოყვარე, მუყიათი, სასარგებლო თავისთვისაც და ქვეყნისთვისაც.

დიდს ყურადღებას აქცევს ციცერონი ბავშვების აღზრდას სარწმუნოების ზედ-გავლენის ქვეშე. სარწმუნოება— იმის აზრით— არის საუკეთესო წყარო ხალხის ზნეობითი განვითარებისა. თუ ბავშვს სწამს, რომ ღმერთი ხედავს ყოველს მის საქციელსა, გრძობებსა და აზრებსა, ის ცდიება სიკუდილს აშორდეს და მოიქცეს ისე, როგორც ღმერთს ესიამოვნება.

ბავშვს მშვიდად და სამართლიანად უნდა ეპყრობოდნენ, მაგრამ არც მეტის მეტი მოფერება და მოალერსება ეარგა. მოფერებას შეუძლია ბავშვი განეზივროს და აე-ზნეს მიჩვიოს. დასჯას მიზნად უნდა ჰქონდეს არა სამაგიეროს გადახდა ბავშვისათვის, არამედ მისი ზნეობითი გასწორება, გაუმჯობესება. კაცის ბუნების დამამკირებელი სასჯელი ბავშვს არასოდეს არ უნდა მათსაჯონ. დასჯას ბავშვისას უნდა მიმართოს აღმზრდელმა მხოლოდ უკიდურეს შემთხვევაში.

გონებითი განვითარებისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს მეხსიერებას (ПАМЯТЬ), ამ სალოროს კაცის ცოდნებისას, ციცერონი ურჩევს მასწავლებელს ზებირად ასწავლოს მოსწავლეებს სხვა და სხვა საუკეთესო ნაწარმოებნი პოეტებისა, თუნდაც ამ ნაწარმოებთა შინაარსი არ ესმოდეს ბავშვებს. ამ შემთხვევაში— ამბობს ციცერონი— ენა შეითვისებს მშვენიერს სიტყვებს და მეხსიერება კი— მშვენიერს აზრებს.

მაგრამ ჩვენის მხრით ჩვენ არ შეგვიძლია სავსებით მივიღოთ ასეთი აზრი ციცერონისა. რომ მქსიერების განვითარებას დიდი მნიშვნელობა აქვს ცოდნათა შეძენის საქმეში, ეს ცოტად თუ ბევრად ყოველი შეგნებული პირისთვის ცხადია. მაგრამ წაკითხულის შინაარსის შეგნება და შეთვისება შეუძენს ერთს არსებითს მოთხოვნილებათაგანს (წავლე-

ბისას. უკეთეს მოსწავლეს წაკითხულის შინაარსი არ ესმის, რას გააწყობს მარტო „მშვენიერი ახრების“ და „მშვენიერი სიტყვების“ ზეპირად შესწავლა?! ბავშვი მხოლოდ მაშინ განვითარდება გონებით, მაშინ იქნება ის მომავალში მკოდნე და შეგნებული ადამიანი, როდესაც მისი საკუთარი თვით-მოქმედება მონაწილეობას იღებს ცოდნათა შეძენაში, როდესაც მას კარგად ესმის და ცხადად გავება ის, რასაც სწავლობს, ან რასაც ასწავლიან. წინააღმდეგ შემთხვევაში მისი მენსიერებაც მალე დაიღლება, დაზღუნდება და ბოლოს გონებით განვითარებულის, შეგნებულის პირის ნაცვლად ხელში შეგრჩებათ განვითარებელი, «გამოყრუებული» პირი. თუთიყუშური ზეპირობა, შეუგნებელი რახა-რუხი სიტყვებისა და ფრაზებისა ბავშვს განდის სხვისი აზრების ყურმოჭრილ ყმად და მოჰკლავს მისს გულში ლტოლვილებას თავისუფალი, საკუთარი განვითარებისადმი. განა ცოტანი არიან ჩვენში დღეს ისეთი პირები, რომელთაც დალაგებული ლაპარაკი არ ეხერხებათ, წიგნებს არ ჰკითხულობენ, ჭამა-სმის მეტს არას აკეთებენ?! ამ ვაჟ-ბატონებს მშვენიერი «დიპლომები» და «ატტესტატები» აქვსთ... მაგრამ ერთის მხრით ასეთის პირების გამართლება შესაძლოა. ვინ იცის, ეგება ცუდმა აღზრდამ, არა-გონიერმა სწავლებამ, თუთიყუშურმა ზეპირობამ მოჰკლა მათში თვით-მოქმედება და მისწრაფება თავისუფალი ძალა-დაუტანებელი განვითარებისადმი?!

ჭაბუკმა—ციცერონის აზრით—უნდა წინდაწინ განსაზღვროს, რა მოქმედება, რა სამსახური უფრო შეეფერება მისს ხასიათს, რა მისი მოწოდება მომავალში, ასწობ-დასწონოს თავისი ნაკლულეგანებანი და ღირსებანი და ამისდაგვარად თავისი თავი მომავლისთვის მოამზადოს. ჭაბუკი პატივს უნდა სცემდეს უფროსებს, მონუცებულებს, შეეჩვიოს ზომიერს ცხოვრებას, მოითმინოს სხვა და სხვა ნაკლულეგანებანი, შეიძაგოს ხორკის განებინება, ნაყოფანება. მხოლოდ ესრედ აღზრდილი ჭაბუკი მომავალში იქნება ნაშედილი ადამიანი, კეთილშობილი მოქალაქე, სასარგებლო სამშობლოისთვის და მოძვე ერისთვის.

აღ. ფერაძე.

ბ ი ბ ლ ი ო ზ რ ა ფ ი ა .

არაკები, მოწაფეთათვის სახმარებლათ სულხან-საბა ორბელიანისა, გამოკრებილი «სიბრძნე-სიცრუეიდაში» და გამართული ნ. მთვარელიშვილის მიერ.

დიდი სიძვირეა ჩვენში ხეირიანათ დაწერილის და გამოცემულის საყმაწვილო წიგნებისა. შინაარსი რომ აღარ მოვიხსენიოთ, მარტო გარეგანის მხრით სუფთათ შედგენილი წიგნი სანთლით საძებარია. ერთ გვერდს ისე ვერ გადაშლი, რომ ზედ ათიოდე გრამატიკული ნაცთომი, ან რუსიციზმები, ან კიდევ ცნებათა და სიტყვათა არევე-დარევა თვალში არ გეჩხირებოდეს. მარტო ამ მხრით რომ გავსინჯოთ, მაშინაც შეუღარებელ საუნჯედ უნდა ჩაითვალოს ჩვენის სკოლებისათვის «სიბრძნე-სიცრუეის» არაკები, თვითველი არაკი ისეთის დაბიურის და კლასიკური ენით არის შეზმნილი, რომ არ შეგიძლია სადმე კენტი სიტყვა ან დააკლო, ან შემატო, თუ სიტყვის ეკონომიას და ცნებათა წარმოჩინების ფსიხოლოგიურ წესებს არ დაარღვევ. შინაარსის მიხედვით რომ გავსინჯოთ «სიბრძნე-სიცრუეის» წიგნი, თამამათ შეგიძლია ვთქოთ, რომ, თუ რომელიმე ერსა ჰყავს მერაკე, ჩვენცა გვყავს. ვერც საგანთა მრავალფერობით, ვერც გონების სიმკვეთრით, ვერც საამურის იუმორით ესაბას ვერ დაჰკრავს ვერც ერთი დიდებული მერაკე. და რამდენია სულ ამისთანა მერაკე? სულ ოთხიოდე მთელს დედამიწის ზურგზე!

ამიტომაც საუცხოვო ფიქრი მოსვლია ამხანაგობას ამ წიგნის ხელახლა გამოცემისა და თან ასე გამართვისა. ამ გამოცემას სჭირს სამი სიკეთე: წიგნში მოთავსებულია ყველა არაკები «სიბრძნე-სიცრუეისა, რანიც ყმაწვილს წაეკითხება, და თვითველი არაკი შინაარსის შესაფერათ სახელდებულია. წიგნს ზედართული აქვს საჭირო ბიოგრაფია ავტორისა. ბოლოს ძნელ-გასაგები სიტყვების ლექსიკონიც მიკლავებულია.

მაგრამ (უმაგრამოთ ხომ დაუდევრობისა გამო აღვილი საქმეც ვერ კეთდება ჩვენში) ამ სამ ღირსებას სამი ნაკლიც ათანიავებია. ერთი ის, რომ გამართველს ლექსიკონში შეუტანია ახსნა აი რა სიტყვებისა: ცელი, ყსაბი, თემი, სამსალა, მანგალი და სხ. და სრულიად აუხსნელად გაუშვია ისეთი იშვიათი სიტყვები, როგორიც არიან: მოთხე, პირაშკმული,

ფოლორკი, მუნ, დაუცან, ქენება, მრწემი, სისხლი შემოეკმნა, როკვა, ყარშიობა, მაშია, გალმდა, წაეულოთ (წართმევის აზრით) და სხვ. ზოგი სიტყვა კი ბუნდეთ არის ახსნილი, მაგ. ჰუბუტი.

მეორე ნაკლის არის, რომ გამმართველს წიგნის ზოგადი შინაარსი სრულიად უყურადღებოდ გაუშვია. საჭირო იყო, რომ პატარა მკითხველები ამ მხრივაც გაეცნობებია «სიცრუის სიბრძნესთან». ეს გაცნობება საჭიროა ყველა იმათთვისაც, ვისაც მთელი წიგნი არ წაუკითხავს ერთათ, ან წაუკითხავს, მაგრამ შიგ გაბმული ძაფი ვერ მიუგნია. შინაარსი შეიძლება სულ ხუთიოდე ფრაზით გამოხატულიყო და შიგ გმირები მოხსენებულყო. უამისოთ კი გაუგებარია აი ამისთანა ადგილები წიგნში: „რა ესე გაჰყენა, მეფეს იამა, ლეონს მადლი უბრძანა...» (გვ. 46) «ლეონ მოახსენა მეფეს: ჩემი შობისა და მამადედათა უცნობელობისა უწინარეს (?) ეკადრე მეფობასა თქვენსა...» (გვ. 79). «შენ მაგ ბუნების პატრონი ხარ, ყოველი კაცი გიყვარს და მე კი ყველანი მძულან... მე ვისზე რა დანაშაული მაქვს, რაც კუდათ არ ამამტერდენ» (გვ. 64). «შეიქმნა დიდი თქმულობა მეფესა, ვეზირსა და რუქას შორის... რუქამ იგივე სთქვა, ლეონ აფიცა ჯუშბერსა» და სხ.

არაკების ხელში ამლებმა წინდაწინვე უნდა აცოდეს, რომ იგინი გამოკრებილია «სიბრძნე-სიცრუის წიგნითგან», სადაც გმირები მეფე ფონებს, ვეზირები სედრაქ და რუქა, აღმზრდელი ლეონ და ძისი მოწაფე, უფლის წული ჯუშბერ შეცილებულან სხვა-და-სხვა წიგნებზე და კამათობაში თავანთ აზრების დასამტკიცებლათ მოჰყავთ არაკები. ეს არაკები, გინდ ცალკე წაიკითხო, მაინც აზრია შიგა და თუ წიგნის შინაართან შემხებლობას მისცემ, კიდევ უკეთესი.

დასასრულ, რაკი წიგნი სამოწაფოდ არის დანიშნული, არ შეგვიძლია არ შევეხოთ მის ეთიმოლოგიასაც. წიგნში ნახმარია მრავალგზობითის სახის ზმნის ფორმა: აჰამის, ასეის, მოვიდინ, შექმნიან და სხ. გამმართველს ერთხელ მაინც უნდა შეენიშნა სადმე, თუ რას ნიშნავს ეს და როგორ იხმარება დღეს. საჭიროა სამოწაფო წიგნი მზამზარეულათ იყოს შედგენილი, თორემ, ვინ იცის, როგორს ოსტატს ჩაუყარდება ხელში.

კორექტურაც არ არის წუნდაუდებელი. გამმართველი ზოგან ხმარობს ნუნ-ს, ზოგან ენ-ს. პირველ-

სავე გვერდზე წერია: ნადირობდენ, ცდილობდენ, რონინებდენ. მეექვსე გვერდზე: გამოვიდენ, იქცენ, მძულდენ. ხან ისეა, ხან ასე, რომელს დაადგეს ამის შემხედვარე მოწაფე კითხვაში, წერაში და სიტყვა-პასუხში? ნუნ უნდა ზმნას ბოლოში წარსულ დროში, მრავლობითს რიცხვზე, თუ ენ? ეს საკითხი უკვე გარდაწყვიტა გაზეთ «ივერიამ» მას შემდეგ, რაც ბ. ესომმა თავის კვლევაში გამოაცხადა ამას წინათ, რომ ნუნ არის კანონიერი. ამას ამტკიცებს რალაც ძველის ფორმებით, რომელიც უკვე ამოიჭამა ქართულმა ენამ. «კვალი» უარჰყოფს ამას და ხმარობს შემოკლებით ენ: მთავადენ, წყადენ, და ანაინ. ახლაც ხმარობს ხალხი ზოგჯერ ძველ ფორმას მთავადანან; ნაცვლად ახლის ფორმისა-მოსულან. ბ. ესომი იმასაც კი ამბობს, რომ ხალხი ამბობს ასე: მოვიდენ, დაეცენ და სხ. ვარწმუნებთ პატივრემულს ენის მკვლევარს, რომ ხალხის სამი მეოთხედი ამბობს: მოვიდენ, დაეცენ და სხვ. «ივერიაც» მალე ასე იტყვის, როგორც დღეს უკვე ამბობს ნაცვლად უწინდელის სიტყვისა სოფლიდგან, სიტყვას სოფლითგან... არაკების სათაური ზოგჯერ უქანონოა, მაგ. მთავადანი უნდა იყოს მამჩივანი.

ქართულის ენის მასწავლებელი.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

თბილისის ადგილობრითი გაზეთებისაგან გამოცხადებული ამბავი, რომ რუსეთიდან უკვე ჩამოვიდა რევიზორი თბილისის სასულიერო სემინარიის საქმეებისა გამო, ტყუილი გამოდგა. გაზეთებისაგან გამოცხადებული რევიზორი, გვარად ნიჩაევი, გამოდგა ვილაც ვაჭარი, რომელიც ჩამოსულა რუსეთიდან თავის საქმეებისა გამო. ხსენებული საქმას გამოსაძიებლად, ვგონებთ, რევიზორი არც კი მოვიდეს ჩვენს სემინარიაში, რადგან ყოველივე ხსენებული საქმის ვითარება სემინარიის სამმართველოს მოუხსენებია უწმიდესი სინოდისათვის, რომელიც ამ მოხსენებისა-

მებრ დაადგენს თავის აზრს. ხმა ისმის, რომ უწმიდეს სინოდში ამ საქმის შესახებ მსჯელობა მოხდებოდა 12 იანვრიდან 15-დღე. იმედია, რომ ამ მოკლე ხანში მოხდება რაიმე განკარგულება და სემინარიის მოწაფეებსაც დაიბარებენ. ამ განკარგულებამდე არც სემინარიელები უნდა წავიდნენ სემინარიაში, როგორც ეს მათ ბილეთებშია უწერიათ.

14 იანვარს, წმ. მოციქულთ-სწორის საქართველოს განმანათლებელის ნინას ღვთობას ყოვლად სამღვდელო იმერეთის ეპისკოპოსმა გაბრიელმა სწირა ქუთაისის საქალებო სასწავლებლის ეკლესიაში. წირვაზე გალობდა თვითონ მოსწავლე ქალებისაგან შემდგარი ხორო ქალბატონი თამარა მესხის ლოტბარობით. განიცადენის დროს ამ სასწავლებლის სჯულის მასწავლე ბელმა მღვ. მ. ალექსი გიორგაძემ წარმოასტკეა დღის შესაფერი მშვენიერი სიტყვა. ამ სიტყვას ჩვენ შემდეგ ნომერში დაებეჭდავთ. წირვაზე მრავალი საზოგადოება დაესწრო. წირვის გათავების შემდეგ გადახდილ იქმნა სამადლობელი პარაკლისი წმ. ნინას სახელობაზე. შემდეგ პარაკლისისა მრავალი საპატიო სტუმრები მიწვეულ იქმნენ სასწავლებლის უფროსისაგან საუზმეზე.

როგორც ქალაქის ახალი მოურავის დანიშვნა დაეტყო ქუთაისს, ისე ახალი პოლიციის უფროსის ბ. სვიმონოვის დანიშვნამ იქონია სასურველი შედეგი. «წერეთლის აბაზები», რომელიც ღვთობის ასე ბლომად საღებოდა ხალხში და ღიდ ზარალს აღწევდა ჩვენს საზოგადოებას, ღვდიდამ იმედია, სამუდამოდ მოიპოვება, რადგან ბ. სვიმონოვის მეცადინეობით ბ. წერეთელი და მისი კამპანია უკვე შეიპყრეს. ბ. სვიმონოვის წყალობით პოლიციას მოხამსახურეთა შესახებ ისეთი წესებია შემოღებული, რომელთა მეოხებით იმ სამწუხარო მოვლენათა — ცარცვა-გლეჯას, შუადღისას და შუაღულ ქალაქში აღარ

ეხილავთ. მხოლოდ მიუცილებლად საქიროა, რომ ბ. სვიმონოვის მხარი მისცენ ყველა მისმა თანამოსამსახურეებმა და საზოგადოებამ.

არქიერის გორაზე მცხოვრებნი ქუთაისში ღიდ გაქვირებაში არიან უგზობისა გამო. ამ გაქვირებას ღღემდის ითმენენ საწყლები, მაგრამ რაიმე ავადმყოფობის დროს მეტად უბედურს მდგომარეობაში არიან მცხოვრებნი, რადგან ჩენი ექიმები უეტლოდ ფეხსაც არ ადგმენ და ამ გორაზე ეტლი ძლიერ ძვირად ამოდის. ვარდა ამისა ამ გორაზე არის სასულიერო სასწავლებელი, რომელშიაც 600 ყმაწვილი სწავლობს და რომელთაგან ქალაქის მცხოვრებთ ღიდი შემოსავალი აქვთ. აქვე არის ყოვლად სამღვდელოს გაბრიელის სასახლეც. იმერეთის ეპისკოპოსი გაბრიელი ღიდი ხანია სთხოვდა, ვისიც ჯერ იყო, რომ ფერმის ქუჩიდან მის სასახლემდე გაეყვანათ ხეირიანი გზა. მაგრამ მათი მეუფების თხოვნა არ იქმნა შეწყნარებული. დადგა თუ არა ქალაქის ახალი მოურავი, მან ყურადღება მიაქცია მათი მეუფების კანონიერ მოთხოვნისა და მასთან სთხოვა ყოვლად სამღვდლო გაბრიელს, რომ სამღვდლოებასაც ღაზმარება აღმოეჩინა ამ გზის გასაკეთებლად. ყოვლად სამღვდლომ მიმართა სამღვდლოებას, რომელმაც სინარულით მიიღო თავისი საყვარელი მწყემსმთავრის თხოვნა და თავის შეძლებისამებრ გამოიღო ფული ხსენებული გზის გასაკეთებლად. ქალაქის მოურავმა ბ. ლოლუამ მოახსენა ამ საქმის ყოველივე გარემოება ქალაქის საბჭოს, რომელმაც ერთ თავის კრებაზე უკვე დაადგინა ამ გზის გაყვანა და თავის თავზე ნახევარი ხარჯის მიღება. ამ ღღებში ხსენებული გზა უკვე ვაჰლანეს და იმედია, მალე შეუღგებიან მუშაობასაც.

გლადიკავკავის ეპარქიის სასულიერო მთავრობას, ღიდი ხანია, სურდა რომ საქართველო-იმერეთის სინოდალნი კანტორის დამოკიდებულებისაგან განთავისუფლებულიყო და პირდაპირ უწმიდეს სინოდთან ჰქონოდა საქმე. როგორც ჰმები ისმის, ეს სურვილი უკვე შესრულებია ამ ეპარქიის სასულიერო მთავრობას. ეხლა საქმე იმაში მდგომარეობს, თუ როგორ მოიქცევა კავკასიაში მართლ-მადიდებელი ქრისტიანობის გამავრცელებელი საზოგადოება, რომლის უმეტესი ფული ხსენებულს ეპარქიაზე იხარჯება. იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ აფხაზეთის ეპარქიაც მოიხარვენს, რომ ასეთივე დამოკიდებულება მოიპოვოს.

მაშინ მთელი საექსარსოსო იქნება შემდგარი სამი ეპარქიისაგან. გასაკვირველია, თუ უფრო შორეული მხარეების ეპარქიებისათვის შესაძლებელია, რომ მათ პირდაპირი დამოკიდებულება იქონიონ უწმ. სინოდთან, რატომ ესევე არ შეიძლება ჩვენი მხარისათვისაც?...

* *

სოფლის გაღმა ჩუნეშის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდლის სიმონ ნემსაძისაგან ჩვენ მივიღეთ შემდეგი წერილი:

«მ. რედაქტორო! უმოჩინოდ ვთხოვთ მასცეთ ადგილი ამ შეწირულებათა სიას თქვენს პატრიარქულს გაზეთს «მწყემსში», რომელთაც თვისის კეთილ მნებლობით ისურვეს შეწირვა ჩემდამი რწმუნებულის გაღმა ჩუნეშის სოფლის წმიდას გიორგის ეკლესიისადმი: კნენა ანასტასი ლორთქიფანიძისა, სიმონის ასულმან ერთი ხელი შესამოსელი ფარჩისა; ფილონი, ოლარი, სარტყელი, სამკლავები, და ბედენიკი, ღირებული 30 მან. შემოსწირა, მოსახსენებლად გარდაცვალებულის მისი მეთულის თავადის ნიკო გიორგის ძის ლორთქიფანიძისა.—

თავადის ბესარიონ ბუჭუას ძის ლორთქიფანიძის მეთულოა ნინომ— აბრეშუმის სტინხარი, ოლარი, სარტყელი და სამკლავები, ღირებული 15 მანეთად, მოსახსენებლად დედისა მისისა ელისაბედისა.

მღვდელმა სიმონ ნემსაძემ, მოსახსენებლად გარდაცვალებულისა ძისა ჩემისა ელადამირისა შევსწირე ამა ეკლესიას: ერთი განსაზავებელი ვერცხლისა, ერთი შანდალი ფრაჟისა, ერთი საიანზე მაკარიის ხელოვნებისა, ერთი ჯვარი ტრაპეზედ დასადები მაკარიისავე ხელოვნებისა, საწიგნე და სამგალობლო, ერთი რწყელი შავი ხავერდის შესამოსელი: ფილონი, ოლარი, სტინხარი, სარტყელი და ბედენიკი. ყველა ეს ჩემგან შეწირული ნივთები არის ღირებული 60 მან. და 35 კაპეიკისა.—

ზემო აღნიშნულ ორთა შემომწირველთა გულითად მადლობას უძღვნით, როგორც მთლად ჩემი პრევი, აგრეთვე მეც. ვისურვებ, რომ ამ კეთილ საქმეს მიმბაძველი აღმოჩენოდეს ჩვენი ღარიბი ეკლესიის შესაწევნელად».

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივ სარწმუნოებასა და კეთილ-ზნეობაზედ.

წმ. დიდი მოწამე ქეთევანი, კახეთის დედოფალი.

(13 სექტემბერს)

წმიდა დიდი მოწამე ქეთევანი იყო ასული აშოთისა, მფლობელი თავადის ბაგრატიონ — მუხრანსკისა. სიყრმიდგანვე ქეთევანი იყო დიდი ღვთის მახტური და მტკიცე ხასიათისა, რომელთა წყალობით მან ბოლოს მოიხვეჭა მოწამებრივი გვირგვინი. ქეთევანი, როცა იგი კახეთის მეფე დავითის მეუღლედ გახდა, განაგებდა სახელმწიფო საქმეებს ნაცულად თავისი უნიჭო მეუღლისა და კიდევ მოიყვანა სახელმწიფო საქმეები წესიერებაში. ქეთევანმა დაამშვიდა ურჩი და მემამბოხე დიდ-კაცობა, დაიფარა თავისი სამეფო გარემო მტერთაგან, აღმოუჩინა მფარველობა ქრისტეს ეკლესიას და სახელი გაითქვა ქველმოქმედებით.

დავითი მხოლოდ ექვს თვეს იყო მეფედ. მისი გარდაცვალების შემდეგ კახეთის სამეფო ტახტი ხელმეორედ დაიჭირა მოხუცებულმა ალექსანდრე II, დავითის მამამ, რომელსაც მეფობა წაართვა თავ-მოყვარე შეილმა. ალექსანდრეს მემკვიდრედ ითვლებოდა მისი უმცროსი შვილი გიორგი. ქეთევანს ჰყავდა ძე თეიმურაზი, რომელიც მძევლად გაუგზავნა სპარსეთის მეფეს, თვითონ კი დაესახლა ერთს განკერძოებულ ადგილს და შეუდგა თავის სულის საქმეს. რადგანაც მეფე ალექსანდრე იყო მოხუცებული, და მისი მემკვიდრე გიორგი ძლიერ ახალგაზნად, ამიტომ სპარსეთის შაჰიმ აბას I მოინდომა ესარგებლებია ამ შემთხვევით, დაეპყრო კახეთი და გაეფრცვლებია იქ მაჰმადის სარწმუნოება. შაჰის სატახტო ქალაქ ისპაჰანში სცხოვრებდა მეფე ალექსანდრე მეორეს შვილი კასტანტინე, რომელმაც მიიღო მაჰმადის სარწმუნოება და ძლიერ ბიწიერად სცხოვრებდა. შაჰიმ მოინდომა ამ ქრისტეს სარწმუნოების მგმობელს, ქრისტიანობის სახტივ მტერს, დაეპყრო კახეთი, მოეკლა მამა, და, ძმა და

თერთ გამადაჩიყო ამ ქვეყნის მეფედ და გაეცრცელე-
ბია კახეთში მაჰმადის აღსარება. კოსტანტინე აუარე-
ბელი ჯარით მოვიდა კახეთში, ეშმაკობით მოიტყუა
თავის ბინაზე თავისი მამა ალექსანდრე და თავის ძმა
გიორგი და აქვე უბრძანა თავის მხლებლებს აეკუწათ
ისინი და მათი მახლობლები. გარდაცვალებულთა
გვამები კოსტანტინემ გაუგზავნა ქეთევანს და თვითონ
მას შეუთვალა გაჰყოლოდა მას მეუღლედ, წინააღმ-
დეგ შემთხვევაში მუქარას უთვლიდა, რომ ძალათი
შეერთავდა მას ცოლად. ღვთის მოშიში დედოფალი
აღაშფოთა ამისთანა წინადადებად და გამოგზავნილი
კაცების პირით დედოფალმა კოსტანტინეს მკვახე
უარი შეუთვალა ამის შემდეგ მთელი კახეთის დიდ-
კაცობა დედოფლის წინადადებით ჯარით გამოვიდა
სპარსელების წინააღმდეგ. კოსტანტინეს ჯარი სრუ-
ლიად დამარცხდა და თვითონ კოსტანტინეც მაჰკ-
ლეს.

სპარსელების დამარცხების შემდეგ, ქეთევანი,
როგორც ერთად ერთი წარმომადგენელი სამეფო
სახლისა, ძალაუნებურად ხელახლად შეიქმნა სახელმ-
წიფოს გამგედ. მაგრამ მას სურდა მოემორება თა-
ვიდამ ეს მძიმე ტვირთი. შეჰკრიბა გამოჩენილი დეს-
პანები და გაგზავნა ივინი სპარსეთის მეფე აბბასთან
და სთხოვა მას დაებრუნებინა მისთვის ძე თეიმურაზი,
რათა იგი ვაემეფებია კახეთში. დესპანებმა მიართვეს
შაჰის მდიდარი საჩუქრები და მასთან მათ განუცხა-
დეს შაჰს, რომ, თუ იგი უარს ეტყვის მათ, კახეთი
შეუერთდება სათათრეთს, რისიც მუდამ ეშინოდა
შაჰს. შაჰიმ მდიდრულად დაასაჩუქრა თეიმურაზი და
გამოგზავნა კახეთში. მოვიდა თუ არა თავის სამშობ-
ლოში, თეიმურაზმა თავის დედას ქეთევანისაგან
მიიღო სახელმწიფოს გამგეობა (1605 წ.) ამის შემ-
დეგ ბევრ ხანს არ გაუვლია, რომ თეიმურაზმა ცო-
ლი შეერთო და მიეცა ორი ვაჟი და ერთი ქალი.
აქედამ დაწყო ყოველივე უბედურება თეიმურაზ I
სახლობისათვის და განსაკუთრებით მასა დედის ქე-
თევანისათვის. აბბასმა მიიხმო ისპაგანში თეიმურაზი,
თითქო გასართობად, რადგან თეიმურაზი მომეტებუ-
ლად შეაწუხა მეუღლის სიკვდილმა. აქ შაჰიმ წინა-
დადება მიმცა თეიმურაზს შეერთო მას ცოლად
ქართლის მეფის ლუარსაბ II-ის ქალი, ხოლო თეი-
თონ კი სურდა ლუარსაბის მეორე ქალის ცოლად
აყენა, მაგრამ არ ამცხადებდა კი, თუ თვითონ
რომელი სურდა ამ ორ დამი, უფროსი თუ უმც-

როსი. თუმცა ქართლის მეფე ლუარსაბ II და
თეიმურაზი ნათესაები იყვნენ, მაგრამ რადგან აბბასი
ძალას ატანდა, თეიმურაზი დაბრუნდა კახეთში, შე-
ერთო ცოლად ლუარსაბის უფროსი ქალი, ხოლო
უმცროსი და სპარსეთში გაუგზავნეს შაჰის. აბბასი
დაწმუნებული იყო, რომ ორივე მეფეებისაგან უარს
მიიღებდა, რადგან მისი მოთხოვნილება წინააღმდეგი
იყო ქრისტეს სჯულისა და მხოლოდ მიზეზს ეძებდა,
რომ ომი გამოეცხადებია ამ მეფეებისათვის, მაგრამ
ლუარსაბ მეორეს და თეიმურაზს არ სურდათ თავისი
ქვეყნის და ხალხის აოხრება და ამიტომაც შეასრულეს
სპარსეთის მზაკვარი მეფის მოთხოვნილება და ამით
შეაყენეს მისი განზრახვა. როცა ამ გზით იმედი გა-
უცრუვდა აბბასს, მაშინ გაჰოცხადა, რომ მას სურდა

ქმ. დიდი მაწამე ქეთევანი

ლუარსაბ მეორის უფროსი ქალი, რომელიც თეი-
მურაზმა მოსტაცა მას. ამ მიზეზისა გამო აბბასი შე-
უღდა სამზადისს, რომ ომი გამოეცხადებია კახეთის
მეფისათვის.

შეიტყვის თუ არა ეს ამბავი კახელებმა, მივიღ-
 ნენ თეიმურაზსთან და სთხოვეს, რომ მას შაჰისთან
 გაეგზავნა შუამავლად თავისი დედა ქეთევანი. ბრძენმა
 დედოფალმა კარგად იცოდა, რომ აბბასი მიზეზს
 ეძებდა აეოხრებია კახეთი და ამიტომ მისი გაგზავნა
 არაფითარ სარგებლობას არ მოიტანდა, მაგრამ მაინც
 დაეთანხმა თავის შვილის და ხალხის თხოვნას და
 გაემგზავრა სპარსეთში, და თან წაიყვანა უნცროსი
 შვილი მეფე ალექსანდრესი. შაჰიმ ალექსიანად მიი-
 ლო ისინი, მაგრამ ამასთან სთხოვა ქეთევანს, გამო-
 ეხმო მას სპარსეთში მეფის თეიმურაზის უფროსი
 შვილი ლეონი და აღუთქვა, რომ მე აღეზრდი მას
 ისე, როგორც შეფევერება მომავალს მეფესო.

თეიმურაზმა იცოდა, თუ რა უბედურებაც მო-
 ელოდა მას, მაგრამ დიდკაცების თხოვნას ვეღარ
 წაუფიქრა და ამიტომ გაგზავნა სპარსეთში თავისი
 მემკვიდრე ლეონი. მაშინ შაჰიმ გაიხმო სპარსეთში
 თვითონ მეფე თეიმურაზიც. ხალხი სთხოვდა მეფეს,
 წასულიყო აბბასთან, მაგრამ მეფე ვერ ბედავდა,
 რადგან კარგად ხედავდა მოსალოდნელ უბედურებას.

ამ დროს მეფე აბბასი გამოემგზავრა კახეთისკენ
 ჯარით და სრულიად ალაოხრა ეს ქვეყანა; ვინც კი
 ცოცხალი გადარჩა, ისინი სპარსეთში გადაასახლა.
 როცა საომრად გაემზადა კახეთისკენ, შაჰიმ ბრძანა
 დეპატიმრებით ქეთევანი და მისი ორი შვილის-შვილი.
 ხუთი წლის შემდეგ მეფის შვილები ალექსანდრე და
 ლეონი მოაშორეს ქეთევანს, დაჰკოდეს იგინი და
 გაგზავნეს ისპაგანში.

ათი წელიწადი წმიდა ქეთევანი საპატიმროში
 იყო. მან საპატიმროში გაიკეთა პატარა ეკლესია,
 და მისი მოძღვარი ყოველ დღე ასრულებდა ამ ეკ-
 კლესიაში წირვას. წმ. ქეთევანი ხედავდა, რომ და-
 ბოლოს მას ელოდა წამება და ამიტომ წინდაწინვე
 ემზადებოდა, რომ ბოლოს გაბედულად აეტანა ყო-
 ველგვარი წამება. იგი დიდის ხნობით მარხულობდა,
 დღე და ღამეს ლოცვაში ატარებდა, ეძინა მიწაზე,
 თავ-ქვეშ იდებდა ქვას და ამის გამო ძლიერ შე-
 წუხებული იყო. სპარსელები კი ყოველივე ღონეს
 ხმარობდნენ, რომ ქეთევანს მიეღო მაჰმადის აღსა-
 რება. მაგრამ ვერც უმალლესი და უმცროსი მოხე-
 ლების თხოვნამ, ვერც სიმდიდრის აღთქმამ, ვერც
 ვერაფითარიმე შეწუხებამ და ვერც სპარსეთის დედოფ-
 ლად გახდომის აღთქმამ ვერ იმოქმედეს ქეთევანზე
 იმდენად, რომ მას რაიმე ცუდი ეთქვა ქრისტეს სარ-

წმუნოების წინააღმდეგ. როცა ამ გზით სპარსელები
 ვერან გახდნენ, შაჰიმ პირდაპირ ბრძანა გამოეცხადე-
 ბით ქეთევანისათვის, რომ მას უარი ეთქვა ქრისტეს
 სარწმუნოებაზე, წინააღმდეგ შემთხვევაში მას მოე-
 ლოდა წამება და სიკვდილი.

წმ. ქეთევანს დაუწყეს წვალება განურებული
 რკინით. როცა შეხრძლებმა დაანთეს ცეცხლი და
 იწყეს სხვა და სხვა იარაღების მზადება საწვალელებად,
 ქალაქის უფროსმა, რომლის თანადანსწრებით უნდა
 ეწვალეობათ წმ. ქეთევანი, ვერ აიტანა ეს სანახაობა,
 ტირილი დაიწყო და მოაშორდა იქაურობას. დედოფ-
 ლის მოსამსახურეთ, როცა ანთებულ ცეცხლთან
 მიიყვანეს ოგინი, თავხარი დაეკათ და მაჰმადიანთა
 სასინარულოდ უარჰყვეს ქრისტე. თვითონ დედოფ-
 ლის მოძღვარი, მღვდელი გიორგი, როცა მოედანს ე
 გამოიყვანეს, ათრთოლდა, არ იცოდა რა ექნა და
 დედოფლის წინაშე მზად იყო სპარსელებს დაჰყო-
 ლოდა ნებაზე. მაშინ დედოფალმა გამამხნეველები
 ხმით დაუწყო დარიგება თავის მოძღვარს და ურჩევდა
 მტკიცედ დაეცვა ქრისტეს სარწმუნოება. დედოფლის
 გამამხნეველებმა რჩევამ ისე იმოქმედა მღვდელზე და-
 მის მოსამსახურეებზე, რომელთაც უკვე უარჰყვეს
 ქრისტე, რომ მათ მაშინვე აღიარეს ქრისტე, რისთ-
 ვისაც ისინი მაშინვე დახოდეს. შემდეგ მწვალელები
 მიუბრუნდნენ დედოფალს და სასტიკად დაუწყეს წვა-
 ლება, რაც კი შეიძლებოდა. ეს წამება უსაშინელესი
 იყო იმ წამებაზე, რომელსაც აყენებდნენ ხოლომე
 ქრისტეს აღმსარებელთ ქრისტიანობის პირველ საუ-
 კუნეებში. მწვალელებმა სხვა და სხვა განურებული
 რკინის იარაღებით ისე დაგლიჯეს დედოფლის სხეუ-
 ლი, რომ მის ტანზე ვერ ნახავდით უწებელ ადგილს.
 შემდეგ შეუბრალებლად მოჰკლეს წმიდა დედოფალი:
 როცა ქეთევანი ცოტათი კიდევ სულ თქმავდა, იმას
 განურებული ქვაბი ჩამოაცვეს თავზე.

როგორც კი დასრულდა წმ. ქეთევანის წამება,
 უფალმა ღმერთმა განაღდა წმიდანის გვამი. ურიცხვი
 ხალხის თვალ წინ, რომელიც იქვე იყო შეკრებილი
 მოედანზე, სამი ბრწყინვალე სვეტი ჩამოეშვა ციდან
 და დაადგა წამებულის გვამს. როცა შაჰის ბრძანე-
 ბით წმ. ქეთევანის გვამი ქალაქს გარედ გაიტანეს და
 სადღაც ერთს უწმინდურს ადგილზე დაადგეს, ეს
 სამი ბრწყინვალე სვეტი იქაც თავს დაადგა მოწამის
 გვამს. ღამით ქრისტიანებმა თარულად წაიღეს მო-
 წამის გვამი და მიწაში დამარხეს. ცოტა ხნის შემდეგ

ფრანგის ბერებმა იპოვნეს წმ. ქეთევანის გვამი და ლიდხანს ინახავდნენ მის სხეულს. ბოლოს გვამს მოაშორეს თავი და მარჯვენა ხელი და საჩუქრად გაუგზავნეს დედოფლის შვილს თეიმურაზ პირველს, რომელმაც ეს წმინდა ნაწილი დაასაფლავა წმ. გიორგი ალავერდის საკრებულო ტაძრის ტრაპეზის ქვეშ; დანარჩენი ნაწილი წმიდანის გვამისა საიდუმლოთ გაგზავნეს რომში და იქ ჩასვენებულ იქმნა წმ. პეტრეს საფლავში, სადაც ღვინისა და ინახება ეს წმიდა ნაწილი.

წმ. დედოფლის ქეთევანის წამება და სიკვდილი მოხდა 13 სექტემბერს 1624 წელსა.

საეჭვო კითხვების განმარტება.

მაძალ რედაქტორა!

გთხოვთ განმარტოთ შემდეგი კითხვები:

კითხვა. ნათლისღების დღეს, როდესაც წყლის კურთხევას გაათავებენ და ჯვარს ნაკურთხ წყალში ჩაასვენებენ, გამოვა კინძე მსურველი და მასს ამოასვენებინებენ ჯვარს. მღვდელი გამოართმევს ამ კაცს ჯვარს და მას უსსუტებს პირველად და მეტე სხვებს; იმ კაცს კმახან ჯვარის ამომუჯან კაცს, ამისთვის ეს კაცი საჩუქარს ამღევს მღვდელს და შესაწირავს ეკლესიას. გთხოვთ განმამარტოთ, ამ ჩუულებს აღსრულება განონით აუცილებელი არის, თუ არა?

მიგება. დიდი ხანია ამისთანა წესი აღკრძალულია.

კითხვა. წყაროზედ წყლის კურთხევის გათავების შემდეგ ზოგიერთი მღვდელი და ხალხი დაბრუნდებიან ეკლესიაში, და იქ ათავებენ წიკვის უკანასკნელ ხამლადგას და ხალხის წყლის სსურებას, ზოგიერთნი წყაროზედვე ათავებენ ამ ხამლადგას და წყლის სსურებას, და წყაროდგან მიდიან თავის სახლში. გთხოვთ განმამარტოთ, რომელი არის კანონიკი და რომელი უკანონო, თუ რაივე ნაირი მოქმედება კანონიკია?

მიგება. კრებული მდინარიდამ ან წყაროდამ ეკლესიაშივე უნდა დაბრუნდეს შემოსილი და იქ უნდა დაასრულოს მღვდელ-მოქმედება ჩამოლოცვით. ნუ თუ ეს ცხადათ არ არის ნაჩვენები კურთხევაში და ტიბიკონში?

კითხვა. შეუძლია თუ არა მღვდელს თავისი შეიდი მოულოდნელი შემთხვევის დროს უმიმქმედოდ მონათლას?

მიგება. შეუძლია.

კითხვა. ჰასკეში გარდაცვალებულ მღვდელსა ზედა რომელი წესის აგება უნდა: ჰასკესის, თუ საკუთარი?

მიგება. რომელსაც უჩენს ტიბიკონში, ის წესი უნდა აღსრულებს.

კითხვა. მღვდელს შეუძლია თუ არა თავისთვის ანუ თავისი ცალკისთვის ქსწიარს?

მიგება. რასაკვირველია, შეუძლია. ამაში, ვგონებ, ეჭვი არავის უნდა ჰქონდეს...

კითხვა. ქოჩწინებაში ბეჭდების შემცვლელ მმადეს და დადეს აქვსთ თუ არა ნათესაობა მეფე-დედოფალთან?

მიგება. არ ჩაითვლებიან ნათესავებად.

კითხვა. შეიძლება თუ არა, რომ მღვდელი მიმქმედლად იქმნეს და კიდევ მონათლას ბავშვი და საბუთებში აწვენას თავი თავისი მიმქმედლად და ნათლისღების საიდუმლას აღმასრულებელად?

მიგება. თუ იმ სოფელში, ან მთელს მაზრაში მღვდელსა და მოსანათლავ ბავშვს გარდა აღარავინ იქნება მცხოვრები, რასაკვირველია, შეუძლია.

კალენდარული ცნობები

ი ა ნ ვ რ ი ს 14.

14 კვირიაკე, საცისკრო სახარება მარკოზისა, თავი 14. მუხ. R. ხმა 4.

ი ა ნ ვ რ ი ს 15.

15 კვირიაკე, საცისკრო სახარება მარკოზისა, თავი 14. მუხლი D-4. ხმა 4.

ი ა ნ ვ რ ი ს 16.

კვირიაკე 16. საცისკრო სახარება ლუკასი, თავი 48, მუხლი 14. ხმა 8.

თებერვლის 4.

მ ი რ ქ მ ა უ ფ ლ ი ს ა.

სახარება, ტროპარი და კონდაკი დღისა.

თ ე ბ ე რ ვ ლ ი ს 14.

14 კვირიაკე. მეზვერე და ფარისევლისა.

ხმა 4. საცისკრო სახარება ლუკასი, თავი 48. მუხლი 14-15.

რედაქციის პასუხი.

მმ. თ. დატიაშვილს. «მწყემსი»-ს პრემია თქვენ გამოგიგზავნეთ და პ. პანჯაძეს. თოსტით. მოიკითხეთ ფოსტაში.

მ. ბლ. ი. ჩხე—ლს. ერთსა და იმავე საგანზე ამდენი კითხვა შეიძლება? სამ მანეთად გაზეთი დაგიომეთ სიღარიბისა გამო და პრემიაც გამოგიგზავნოთ? ეს სწორეთ იმას ემგავნება, ერთი მღვდელი რომ დადიოდა და ხალხს ეუბნებოდა: „ვინც მაწირავინებს, სახნისს ვარუქებო!“...

მიიღება ხელის-მოწერა 1894 წლისათვის ორ კვირულ გამოცემათა ქართულს

„მწყემსი“-ზე

და
რუსულ «П А С Т Ы Р Ь»-ზე

მიზანი და დანიშნულება გაზეთისა: 1) შეატყობინოს სამღვდელს და საერო წოდებას ყველა განკარგულება და მოქმედება უმაღლესთა სასულიერო და საერო მართებლობათა, კონსისტორიათა და მღვდელ-მთავართა; 2) გააერცელოს ქართველ სასულიერო წოდებაში და ხალხში სალიტერატურო სწავლა და ცოდნა საეკლესიო და საზოგადოებრივი ცხოვრების კითხვათა შესახებ; 3) გააერცელოს საქართველოს სამღვდელს და საერო წოდებაში სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივი კეთილ ზნეობისა და სარწმუნოებისა და 4) აუხსნას და განუმარტოს სამღვდელს და საეკლესიო მოსამსახურე პირთა ზოგიერთი სეკულარი კითხვები, რომელთა ცოდნა მიუცილებელ საჭიროებას შეადგენს მათთვის მტკიცელ მათი მოვალეობის აღსრულებისათვის.

მიზანი და დანიშნულება რუსული გამოცემისა ზემოხსენებულის პროგრამის აღსრულების გარდა არის—1) შეატყობინოს რუსეთის სასულიერო და საერო წოდებას შინაარსი შესანიშნავ და საინტერესო

სო «მწყემსი»-ში დაბეჭდილ სტატიებისა; 2) გააცნოს რუსეთის სასულიერო და საერო წოდებას საქართველო, ეს დაშორებული კუთხე რუსეთის იმპერიისა და საქართველოს სასულიერო და საერო წოდება ქართული გამოცემის საშუალებით გააცნოს რუსეთის სასულიერო მწერლობას და ხალხის ცხოვრებას.

ფასი ქურნალისა:

12 თვით «მწყემსი» 5 მ. 6 თვით «მწყემსი» 3 მ.
— „ორივე გამოცემა“ — „ორივე გამოცემა“ 4 მ.
— „რუსული“ 3 მ. — „რუსული“ 2 მ.

სოფლის მასწავლებელთ «მწყემსი» დაეთმობათ მთელის წლით სამ მანეთად.

რედაქციას აქვს კანტორები: ქუთაისში ხანანაშვილების სახლებში და ყვარალაში რედაქტორის საკუთარ სახლებში.

ბაზეთზე ხელის-მოწერა შეიძლება როგორც ყვარალაში, აგრეთვე ქუთაისშიაც.

ბარემც მცხოვრებთა ქურნალის დაბარება შეუძლიათ ამ აღრესით: Вь Квирилы, вь редакцію газеты и журнала „МЦКЕМСИ“ и «ПАСТЫРЬ».

1894 წლის «მწყემსი»-ს

ხელის მომწერლებს საჩუქრათ დაურეიდებათ მოზრდილი მხატვრობა

თაქარ მეზისა.

მხატვრობა წარმოადგენს იმ დროს, როდესაც შოთა რუსთველი მიართმევს თამარს თავის უკვდავ პოემას «ვეფხისტყაოსანს». ამ მხატვრობაზე იქნება დახატული თვით შოთა რუსთველი და თამარის მსლებლებაც იმ დროის ტან-საცმელში.

შინაარსი: სახალწლო ნატურა.—სახალწლოდ.—ახალ წლის გამო (დექსი).—ჩვენი ძველი მოღვაწე პირები.—ჰედაგოგიის ისტორიადგან.—ბიბლიოგრაფიული შენიშვნა.—ახალი ამბები და შენიშვნები.—წმ. დიდი მოწამე ქეთევანი.—საეჭვო კითხვების განმარტება.—რედაქციის პასუხი.—განცხადება..